

Hollywoodek ez ditu emakume kirolariak atsegin

Kirolak gizartean duen pisuaren isla, zinemaren baitan ia genero bihurtzeraino ugaritu dira ariketa fisikoa oinarri duten filmak. Norbere burua gainditzeko ahaleginez edo talde-epikaz betetako istorioak dira, baina... nortzuk dira protagonistak? Non daude emakumeak?

Gaizka Izagirre

@Gaizka_Izagirre

Emakumearen irudia eta presentzia zinemarekin lotzen ditugun bakoitzean, lotsarazteko moduko datuak aurkitzen ditugu. *Emakumeak telesail nordikoe-tan* artikuluan (ARGIAren 2.480 zenbakia) aipatu bezala, orain hilabete batzuk New Yorkeko Film Akademiak publikatutako *Genero berdintasunik eza zineman* izenburuko txostenean emakumezko rola aztertu zituen zinemaren barruan, 2007tik 2012ra bitartean diru gehien bildu duten Hollywoodeko 500 filmetan oinarrituta. Txostenean irakur daiteke testua duten rol guztien %30,8 besterik ez direla emakumeentzat eta horien artean %15 baino ez direla protagonistak. Datu horiek larriak eta lotsagarriak direla pentsatzen baduzue, atzekoz aurrera eroriko zarete, emakumeek egindako kirola zineman nola tratatu duten ikusten duzuenean. Tira, tratatu, tratatu... gehiegi esatea litzateke, zazpigarren artearen ustez, existitu ere ez delako egiten.

“Baina arazo berbera komunikabideetan ere ageri da”, pentsatuko duzue. Jakina, *2013-2014 Emakumezkoen kirolaren presentzia eta tratamendua Euskal Herriko prentsa orokorrean eta kirol arloko egunkarietan* txosteneko datuei erreparatuz adibidez, kontuan hartu diren 15.316 berrietatik 14.006, %91,4, gizonezkoen kirolari buruzkoak dira; emakumezkoen kirolari buruzkoak aldiz, 760 bakarrik (%4,96). Emakumezkoen kirolari buruzko hiru berrietatik batek bakarrik eskaintzen du mintzagai duten emakumezko kirolariaren irudia. Aztertutako aldian, egunkarien azalean agertutako 632 berrietatik 26 izan dira emakumeei buruzkoak, %4,11 alegia. Baina horrek ez luke zertan filmen sormen prozesuan eragin behar. Independenteki funtzionatu beharko luke eta mahai gainean kolpe bat emanez emakumeen presentzia kirolean goraipatu, komunikabideetan gertatzen denetik aldentuz. Imajinatuko duzuen bezala,

errealitatea, tamalez, oso bestelakoa da. Gaur egun ere matxista izaten jarraitzen duen zazpigarren arteak nola erretratu duen hau guztia? Oso modu petralean.

Belaunaldi edo garai kontuak diren ala ez jakiteko, 75 urteko diferentzia duten bi adibide aztertzen saiatu naiz, ondoren tarteko guztia ulertzen saiatzeko. Alde batetik, 1998-2002 urteen artean Ingalaterran emititu zuten *Playing the Field* telesaila: emakumeen futbol talde baten egunerokoa kontatzen duen istorio honek hainbat izendapen jaso zituen BAFTA sarietan, telesail dramatiko onenaren arloan; ikusle eta kritikaren txaloak lortzeaz gain, “hesi ikusezina” haustea lortu zuen.

Bestetik, zinema klasikoak beste ikuspegi bat eskaintzen ote duen jakiteko, 1927 urteko *The Fair Co-Ed* hartuko dugu: sinopsiak dio “oso neska ausarta denez, Marion Bright (Marion Davies), edozer egiteko prest dago bere helburua lortzeko. Bob da helburu horren

Hillary Swank protagonista duen 'Million dollar baby' da salbuespenetako bat, baina oro har, zinemak emakumeek egindako kirolari arretea eskasa eskaini dio.

izena. Hura konkistatzeko, unibertsitate berdinerara joan eta bera entrenatzailer den saskibaloit taldeko onena izaten saiatuko da". Lotsagarria, ezta? Istorio hori emakume kirolari bat protagonista duen lehen filma dela esan daiteke. Bi adibide hauen artean dagoen guztia aldiz, espero bezala, negargarria. Zinema klasikoak emakumeen irudia modu lotsagarrian islatu baitu gehienetan.

Baina kirola-zinema-emakumea uztartzen dituen datu edo estatistika zehatzik existitzen ez denez, eta itsu-itsuan ez ibiltzearren, proba txiki bat egin dugu. Sar zaitezte www.filmaffinity.com webgunera –IMDB-rekin batera interneten dagoen filmei buruzko datu-baserik handienetakoa– eta saiatu kirola gai nagusi duten filmen zerrenda bilatzen. 1.636 izenburu ageri dira. Bigarren postuan Clint Eastwooden *Million dollar baby*. Hillary Swank protagonista duela, emakume boxeolari bati buruzko film zoragarria. Hortik aurrera,

kilker soinuak. Animatzaile eta nera-beentzat zuzenduriko institutuko film kaxkarrak alde batera utzita, %10ean bakarrik ageri dira emakume kirolariak. Baldintza hau betetzen duten film eskas horietako emakumeak, gainera, gizonetzko bat lagun dutela agertzen dira ia beti. Eta fintasuna eta tuntuna bezalako ezaugarriak itsatsita dituztela. *Bechdel test* ezagunean –filmetan, komikietan, antzezlanetan eta beste kultura-produktuetan genero-desparekotasuna neurtzeko sistema da– laugarren puntu bat gehituko nuke: emakumea azaltzeaz gain, errealitatearekin kontaktuan dauden benetako ezaugarriak ere erakustea. Azken urteetako salbuespen nabarmenenak izan litezke *Like Beckham*, *A League of their own*, *Soul surfer*, *Whip It*, aipaturiko *Million dollar baby* edota, xakea kirol bezala hartuz gero, aurrenekin estreinatuko den *Queen of Katwe* –Mira Nair zuzendariaren azken filma, Phiona Mutesiren bizitzan oinarritua–.

Egia da, Hollywood klasikoarekin alderatuz irudia garatzen joan egin dela, baina funtsean, joera penagarri hau ez da batere aldatu. Zinemaren eragina oso handia da gaur egungo gizartean eta kirol femeninoari istorio gehiago eskainiko balitzaizkio, gizartearen pentsaera aldatzen joango litzateke. Eta batez ere, emakumearen benetako irudia islatuz eta kontzepzio ez sexista zabalduz, baliteke komunikabideetan ere presentzia handitzea. Edo komunikabideek eman beharko lukete lehen urratsa, ondoren zinemak istorio horiek jorratzeko? Bata ala bestea izan, mentalitate aldaketa behar dugu gizarteko arlo guztietan. Mikel Garciak bere blogeko *Telesaitetan gizona ere biluztu dadila eta orgasmo unean enfoka deztela* artikuluan idatzi zuen bezala: "Tabuak, moralkeria, faktore komertzialak eta matxismoa, gaur egun oraindik nagusi den koktel arriskutsua, inondik inora". ■